

УДК: 378+81. 233-028.21

Руденко Юлія Анатоліївна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії і методики дошкільної освіти державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», м. Одеса
rudenkoj@gmail.com

ТЕКСТОЦЕНТРИЧНИЙ ПІДХІД ДО УВИРАЗНЕННЯ МОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ: ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА НАВЧАННЯ

Анотація. Статтю присвячено методологічному обґрунтуванню доцільності звернення до текстоцентричного підходу в увиразненні мовлення майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Автором розкривається сутність ключових понять текстоцентричного підходу: текст, культурно значеннєвий професійно – орієнтований текст (КЗПОТ), культурно-значеннєвий фаховий дискурс.

Ключові слова: текст; культурно-значеннєвий професійно орієнтований текст; культурно- значеннєвий фаховий дискурс; увиразнення мовлення майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів; професійно-мовленнєва діяльність майбутніх вихователів; текстоцентричний підхід; текстотворча діяльність майбутніх вихователів; текстотворча компетенція майбутніх вихователів.

Постановка проблеми. Численні наукові розвідки з проблем підготовки майбутніх фахівців з опорою на здобуття професійних знань умінь та навичок, розуміння раціональності та доцільності поєднання теоретичної платформи, видобуваної за часи навчання у вищій школі із практичними напрацюваннями, виступили засадничими у зверненні при побудови педагогічної технології розвитку увиразнення мовлення майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до текстоцентричного підходу.

Аналіз досліджень і публікацій. Проблема тексту привертала увагу багатьох зарубіжних і вітчизняних учених (Х. Ізенберг, К. Гаузенблас, П. Хартман, Н. Голуб, О.Глазова, В. Гольдін, Г. Колшанський, М. Бахтін, І. Гальперін., Т. Винокур, В. Гак, Н. Валгіна, О. Каменська, О. Леонтєв, Д. Баранник, Е. Агрікола, Ю. Лотман, В. Дресслер, Т. Дридзе, Т. Матвєєва, Н. Болотнова, Б. Гаспаров, Л.Кратасюк, К. Кожевникова, Л. Мацько, Ф. Бацевич, О. Селіванова, М. Пентилюк, В. Мельничайко, В. Мещеряков та ін.).

Метою статті є обґрунтування доцільності використання культурно значеннєвих професійно орієнтованих текстів задля увиразнення мовлення майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів.

Виклад основного матеріалу. Текстоцентричний підхід є необхідною умовою досягнення нової якості освіти, головним змістом якої є розвиток мовленнєвих умінь і навичок шляхом осмислення змістової та семантичної структури тексту. Текстоцентричний підхід до мовного розвитку дозволяє «поєднати засвоєння структурно-семантичних ознак та явищ, та сприяє формуванню у студентів професійно-значущих знань, умінь і навичок» [19, 373]. З-поміж них Л.Шиянюк виокремлює вміння: сприймати й відтворювати чужі та будувати власні усні і писемні висловлювання; визначати доречність використання в тексті стилістично забарвлених лексичних, фразеологічних засобів мови; оцінювати прочитане, висловлювати власну думку; переказувати прослуханий текст художнього стилю мовлення, тощо [19, 373].

Визначимося з термінуванням ключових понять текстоцентричного підходу до навчання мови: «текст», «дискурс», «фаховий текст».

Текст визначається ученими як «цілісна семіотична форма психомовленнєво-мисленнєвої діяльності, концептуально та структурно організована, ... семіотичний універсум етноса чи цивілізації...», що виконує посередницьку роль між комунікантами [14, 332]; «продукт мисленнєво-мовленнєвої діяльності й адресанта, й адресата, його форма залежить насамперед від їхньої взаємодії...» [2] «є універсальною і за багатьма показниками унікальною категорією мови...» [2] «складна єдність мовної форми, що існує в рамках певного комунікативного акту чи події» (Ван Дейк); «твір мовленнєво-творчого процесу, якому притаманні такі характеристики: завершеність, літературна обробка, назва, надфразові єдності, що об'єднуються різними типами лексичного, граматичного, логічного стилістичного зв'язків та мають певні ціле-покладання та прагматичну настанову...» (І. Гальперин); «готова мовленнєва одиниця, яка є потенційно вірогідною для виявлення та формування мовної, мовленнєвої, лінгвістичної, культурологічної та комунікативної компетенції особистості» [3]; «зафіксований, структурований,

протяжний мовленнєвий твір жорсткої конструкції, який фіксується на письмі, або на електронних носіях» [4, 72].

На основі аналізу численних досліджень з теорії тексту О.Селіванова вказує на відсутність єдиної дефініції тексту. Неточності у термінуванні понять «текст» та «дискурс» у 70 роках ХХ століття, стали причиною змішування та синонімізації їх значення. Спроби розвести ці поняття зробив Е.Бенвеніст в середині 80-х років, розмежовуючи означені поняття як соціальний (дискурс) та мовленнєвий (текст).

З позицій текстоцентричного підходу текст розглядається як «результат будь - якого різновиду мовленнєвої діяльності – мовленнєвий твір у звуковій або графічній формі (говоріння або письмо), а також об'єкт розуміння (читання та аудіювання) (Т. Єщенко). Термін «дискурс» незважаючи на потенційну тотожність до «тексту» визначається численними науковими студіями як «вербально розгорнуте міркування задля встановлення істини (Н. Зборовська), «текст, що пов'язаний із життєвою практикою» (Штерн); «комунікативна ситуація, що інтегрує текст з іншими складовими» (Ван Дейк); динамічний, характер спілкування, що розгортається в часі», в свою чергу «текст» переважно є статичним об'єктом, результатом мовленнєвої діяльності, як «зразок мовної поведінки, що протікає в певній соціальній сфері, має певний набір змінних..., комунікативна ситуація з усіма її складовими...» (О. Селіванова) [14, 319]; «екстравертивна фігура комунікації, що поряд з фігурами тексту є невід'ємною частиною професійного спілкування;... породжений, вільний, незалежний від зовнішнього фіксування тривалий мовленнєвий твір гнучкої структури, переважною формою функціонування якого є усна; завершений (незавершений) мовленнєвий твір, який має трансформовану структуру та відкритий для численних інтерпретацій» [4, 71].

С. Суворова розглядає дискурс з позиції мовної особистості та прирівнює його до комунікативної компетенції (знання, уміння, навички, що необхідні в процесі спілкування. Дискурс, згідно з концепцією С. Суворової, може бути представлений у вигляді різних комунікативних ситуацій [15, 87].

Дискурс розглядається Є. Колосовською як «складне комунікативне явище, що включає до своєї структури текст та екстралінгвістичні фактори...та є зразком

реалізації конкретних комунікативних намірів в контексті певної ситуації спілкування, по відношенню до певного партнера...» [7, 82]. Поняття «текст» і «дискурс» співвідносяться у концепції Є. Колосовської як «процес і продукт», дискурс виступає як текст в ситуації комунікації.

Незважаючи на близькість термінів «текст» і «дискурс» низка вчених (Б. Гаспаров, І. П. Дроздова, О. Залевська, М. Макаров та ін.) вважають, що дискурс має двокомпонентну структуру, що передбачає: по-перше, динамічний процес мовної діяльності, по-друге, її як результат (текст) дискурсивної діяльності, як складова дискурсу. На основі аналізу численних досліджень теорії тексту та дискурсу дотримуємося точки зору, що дискурс є текстом, якому притаманна процесуальність, інакше кажучи, текст, що знаходиться в постійному лінійному розвитку та є структурою змінюваною. Поняття «текст» є значно вузьчим, ніж поняття «дискурс». Текст визначаємо як сукупність слів, словосполучень та речень, які об'єднуються єдиним смисловим навантаженням та є словесним (чи писемним) вираженням внутрішньо оформленої думки.

Для термінування дискурсу та тексту, що є методично використовуваними, учені вдаються до термінології «педагогічний дискурс», «спеціальний текст», «фаховий текст». Для позначення текстів, що використовуються для синтезу мовленнєвої та лінгвокультурологічної діяльності вчені послуговуються термінами «культурологічний», «культурно-значеннєвий», «лінгвокультурологічний» текст, «прецедентний текст».

Педагогічний дискурс визначається С. Суворовою як певна об'єктивно існуюча система ціннісно-смислової комунікації суб'єктів освітнього процесу, що функціонує в освітньому середовищі вишів [15, 85]. За концепцією С. Суворової до структури педагогічного дискурсу входять: учасники дискурсу, педагогічна мета, цінності, змістова складова. Саме змістова складова педагогічного дискурсу, на думку вченої, становить фундамент у набутті студентами певних знань, умінь і навичок професійної педагогічної діяльності з урахуванням культурно відповідної діяльності. Педагогічний дискурс має за мету «формування у свідомості адресата

культурно-педагогічного концепту, до складу якого входять різні ознаки образного, понятійного, оцінного, інструментального характеру [15, 87].

Спеціальний текст (фаховий) розглядається як «текст з певної спеціальності, у його писемній, усній формах». Спеціальний дискурс, за концепцією Т. Єщенко є «мовленнєвим варіантом розгортання дискурсу, співвіднесеного з тією чи іншою спеціальністю». Аналізуючи наукові розвідки вважаємо, що дискурс виступає «середовищем» для професійного спілкування, допомагає краще занурюватись у мовленнєві ситуації, що наближають навчання до реальних професійних комунікативних ситуацій. Функціями навчального (спеціального) тексту (за професійним спрямуванням) є: функція розвитку смислового сприйняття професійного тексту; розуміння прослуханого або прочитаного; розвитку усного мовлення (формування на основі професійного тексту навичок говоріння); поповнення знань студентів про професію; функція тренування (насиченість тексту комунікативно-значущою лексикою) [5, 4].

Для розмежування понять «текст» і «дискурс» І. П. Дроздова використовує термін «логоепістема». Логоепістема визначається як «різномірне, лінгвокраїнознавча одиниця, яка є стандартним типом мовної реакції на зовнішні стимули... мовне відображення закріпленого у суспільній пам'яті відбитку відображення дійсності у свідомості носіїв мови в результаті створення ними духовних та культурних цінностей...» (Н. Д. Бурвікова, В. Г. Костомаров) [8, 37].

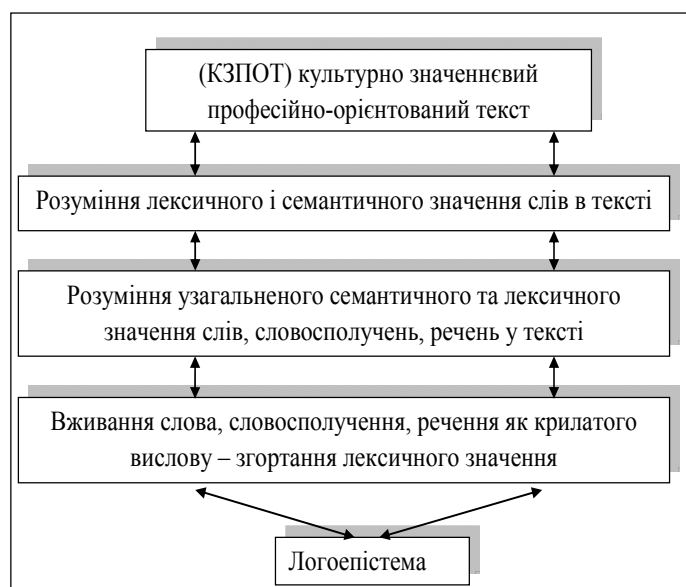

Рис 1. Становлення логоепістеми (згідно з концепцією В.Г.Костомарова)

Перехід фразової єдності (слово, словосполучення, речення) до логоепістеми відбувається лише на основі співвідношення її конкретного значення з культурним відповідником, що визнаний у етнолінгвістичній спадщині певного етносу, народу. Наприклад, КЗПОТ малих форм (фразеологічні звороти, прислів'я, приказки), які є усталеними, неподільними та розуміються мовною особистістю як єдина мовна одиниця – логоепістема. Увиразнення мовлення логоепістемами КЗПОТ забезпечує культурологічне підґрунтя мовленнєвої діяльності та забезпечує функціонування системи «мова – мовлення – культура – етнолінгвістика». Логоепістеми, що включаються до професійного дискурсу дають змогу засвоювати не лише пряме, переносне значення певного КЗПОТ а й етнолінгвістичний контекст, що сприяє лінгвістичному зрощенню мовної та культурологічної одиниці.

Поняття «логоепістема», на думку І.П.Дроздової, виконує функцію зв'язки між текстом і дискурсом. Логоепістема завжди має за підґрунтя прецедентну (мовленнєву ситуацію), виступає в тексті символом, стимулює розвиток професійного дискурсу, впливає на осмислення смислу та семантичного навантаження фахового тексту [4, 71]. Виступаючи вторинним семантичним значенням тексту, логоепістема допомагає засвоювати засоби експресивності, емоційності, образності, виразності тексту «крізь призму національно (професійно) зумовлених уявлень про світ» [4, 71]; має словесне вираження (слово, словосполучення, речення, фразова єдність, невеликий за обсягом текст); в процесі комунікації не створюється заново, не відновлюється; має текстотворчу структуру [8, 39].

З точки зору культурологічного та етнолінгвістичного підходу для логоепістеми характерні: семіотичність, символічність, приналежність до системи знаків та символів, які використовуються суспільством; наповненість знаннями культурного характеру; дидактичність (оволодіння змістом в процесі занурення в культуру. Логоепістеми допомагають «у структурі нових текстів, стисло образно, яскраво зображують семантичне та лексичне значення тексту через звернення до загальних знань, які притаманні даному народові, етносу» [8, 165].

Прецедентний текст розглядається І. П. Дроздовою як фаховий текст, джерело логоепістем. Логоепістемі – є своєрідними «згортками» фахового тексту та здатні викликати в свідомості студентів певні асоціації [4, 71].

В рамках інтеграції текстоцентричного, культурологічного, системно-цілісного, компетентнісного та етнолінгвістичного підходів до увиразнення мовлення майбутніх вихователів послуговуємося терміном «культурно значеннєвий фаховий текст». З'ясуємо сутність термінів «культурно значеннєвий професійно орієнтований текст» (КЗПОТ), «культурно значеннєвий фаховий дискурс» (КЗФД). Зауважимо, в деяких наукових розвідках синонімічним відповідником «культурно-значеннєвого» тексту є «культурологічний». Поняття «культурологічний текст» є затребуваним у методиці навчання іншомовного розмовного мовлення. Культурологічний текст витлумачується Л. А. Ходяковою, як культурно-значеннєвий текст, що відображає «історико-культурні цінності» народу, його духовність; естетичні за змістом формою, структурою і лексичним наповненням тексти;... тексти, що описують традиції народу, релігійні ритуали, побутові обряди, свята, явища природи, які впливаючи на читача викликають у нього певну емоційно-позитивну реакцію [17, 8].

До культурно-значеннєвих текстів К. В. Колесник відносить художні тексти, твори усної народної творчості, фразеологізми, прислів'я та приказки тощо [6, 96]. Культурологічний текст є «важливим джерелом інформації про минуле та сучасне життя українського народу, яка впливає на формування світогляду мовця, викликає інтерес до мови, яку він вивчає» [11, 279].

Культурологічний текст є «важливим джерелом інформації про минуле та сучасне життя українського народу, яка впливає на формування світогляду мовця, викликає інтерес до мови, яку він вивчає» [16, 279].

Сучасні дослідження з дискурсології доводять, що «проекування дискурсу є процесом, що свідомо регулюється, організується, та при дотриманні низки принципів та педагогічних умов забезпечує гармонізацію освітнього процесу у вищі» [15, 85]. Погоджуючись з концептуальними положеннями С. Суворової вважаємо, що організація культурно значеннєвого фахового дискурсу майбутніх

вихователів ДНЗ має потенційні можливості для успішності процесу увиразнення мовлення майбутніх вихователів ДНЗ.

КЗФД (культурно-значеннєвий фаховий дискурс) це – мовленнєві ситуації, мовленнєві ігри, тренінги тощо, що побудовані на основі дібраних КЗПОТ та слугують увиразненню мовлення майбутніх вихователів.

Культурно-значеннєвий професійно-орієнтований текст (КЗПОТ) визначаємо як сукупність текстів, що містять у своїй структурі логоепістеми, є засадничими для формування національної картини світу, розвитку увиразнення мовлення майбутніх вихователів, розвитку їхніх лінгвокреативних здібностей.

КЗПОТ – це тексти, що рекомендовані програмами навчання і виховання дітей в дошкільному навчальному закладі, що використовуються на заняттях з різних розділів програми, лексико-семантичне поле має педагогічний потенціал для вирішення мовних завдань в професійно-мовленнєвій діяльності майбутніх вихователів. Визначаємо КЗПОТ як тексти, що є засадничими для розвитку увиразнення мовлення майбутніх вихователів та дітей дошкільного віку, можуть використовуватись у процесі організації навчально-виховного процесу в дошкільних навчальних закладах, лексико-семантичне поле яких слугує вирішенню мовних завдань у професійно-мовленнєвій діяльності майбутніх вихователів.

Для максимальної впливовості КЗПОТ на слухачів змістове насичення та оформлення тексту має відповідати певним критеріям. Це орієнтація на комуніканта, організація його уваги при сприйнятті тексту, забезпечення читача позасюжетною інформацією, структурне й композиційне оформлення змісту тексту, зміст передтекстового етапу роботи (осмислення змісту і обсягу теми, відбір і систематизація матеріалу, попереднє, “робоче” формулювання головної думки тексту і його головних положень, вибір моделі тексту), зміст текстового етапу (вибір і реалізація функцій і типу зачину, деталізація головних положень тексту, розподіл змісту тексту в його планах – фоновому, сюжетному і авторському – і т. ін.) [2].

Діяльність в ході якої студенти опрацьовують текстовий матеріал, визначаємо як текстотворчу діяльність.

Текстотворча діяльність це система дій, спрямованих на сприйняття й розуміння, відтворення та інтерпретацію, породження й вдосконалення текстів [9, 8]. На основі аналізу досліджень у галузі текстотворення (О. Леонт'єв, О. Селіванова, З. Тураєва) Л. Кратасюк виділяє три етапи текстотворчої діяльності: передтекстовий – виявлення особливостей побудови текстів під час сприймання, розуміння, інтерпретації висловлювання; власне текстовий – застосування мовних засобів відповідно до комунікативної мети в процесі породження мовлення; післятекстовий – удосконалення висловлювання [9, 8].

Особливості професійно-мовленнєвої діяльності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів полягають насамперед в умінні працювати з текстами, використовувати готові текстові форми задля організації фахового дискурсу з дошкільниками.

Визначаємо текстотворчу діяльність майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів як діяльність, що передбачає вміння працювати з КЗПОТ, вміння організувати та приймати активну участь у КЗФД. Кінцевим результатом текстотворчої діяльності є текстотворча компетенція.

Вперше наукове обґрунтування поняття «текстотворча компетентність» визначено Л. Кратасюк. Текстотворча компетентність визначається лінгводидактами як «здатність до первинної та вторинної комунікативної діяльності, що формується насамперед у процесі роботи з різнотипними текстами» [9, 7], являє «інтегровану характеристику особистості, яка поєднує в собі її готовність до створення зв'язних висловлювань різних типів і стилів мовлення; володіння текстотворчими знаннями та вміннями, суб'єктивний досвід текстотворення в різних стандартних і нестандартних ситуаціях; здатність оцінювати та відповідати за власну текстотворчу діяльність» [12, 101]. Оскільки компетентність - термін педагогічний, доречніше використовувати термін «текстотворча компетенція».

Визначаємо текстотворчу компетенцію майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів як мікрокомпонент їхньої професійно-мовленнєвої компетенції, що включає в себе такі аспекти: знання вихователями: жанрових особливостей КЗПОТ; змісту культурно-значеннєвих професійно-орієнтованих

текстів (КЗПОТ) ; уміння та навички: добирати КЗПОТ відповідно вікових та індивідуально-психологічних особливостей дітей; добирати твори КЗПОТ відповідно вимог чинних варіативних програм навчання та виховання в дошкільному навчальному закладі; сприймати на слух та відтворювати КЗПОТ у професійно-мовленнєвій діяльності; використовувати лексичні одиниці та логоепітеми КЗПОТ у власному розмовному мовленні; читати КЗПОТ вголос та мовчки; будувати мовленнєві ситуації та вправи за змістом КЗПОТ; уміння використовувати КЗПОТ у професійно-мовленнєвій діяльності (у роботі з дітьми дошкільного віку); знання, вміння та навички організації текстотворчої діяльності з дітьми дошкільного віку; уміння письмової інтерпретації КЗПОТ; сформованість лінгвокреативних здібностей у роботі з КЗПОТ.

На формульовальному етапі експерименту добір культурно-значеннєвих професійно орієнтованих текстів (КЗПОТ) здійснювався з урахуванням тематики Базового компонента дошкільної освіти, Мовленнєвого компонента дошкільної освіти та чинних варіативних програм навчання і виховання в дошкільному навчальному закладі.

Критеріями добору КЗПОТ виступили: відображення специфіки спеціальності , або фахова специфічність; відповідність критеріям автентичності; дидактична можливість сприяння розвитку комунікативних навичок; врахування рівнів мовно-професійної підготовки студентів; наявність лексики, що увиразнює мовлення майбутніх вихователів; можливість використання у професійно-мовленнєвій діяльності з дітьми дошкільного віку; врахування комунікативно-професійних потреб майбутніх вихователів; стилістична та лексична насиченість певними логоепітемами (власне логоепітеми); тематична, інформативна та пізнавальна цінність; наявність візуальних та природних підкріплень (схеми, дидактичні картини, ноти, картини художників).

Висновки. Отже, дослідивши специфічні особливості КЗПОТ вважаємо доцільним використання КЗПОТ у професійно-мовленнєвій діяльності майбутніх вихователів з метою увиразнення їхнього мовлення. Культурно-значеннєвий фаховий дискурс передбачає організацію текстотворчої діяльності та увиразнення

мовлення майбутніх вихователів логоепістемами КЗПОТ, формування текстотворчої компетенції майбутніх вихователів. Звернення до текстоцентричного підходу дозволяє враховувати основні особливості роботи з КЗПОТ, добирати специфічні принципи, форми, методи та прийоми роботи майбутніх вихователів з текстовою продукцією.

Перспективу подальших досліджень вбачаємо у висвітленні сутності методики формувального експерименту використання КЗПОТ в процесі увиразнення мовлення майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Воробьев В.В. Лингвокультурология. Теория и методы /В.В.Воробьев. -М.: Изд-во российского ун-та дружбы народов, 1997. -332 с.
2. Голуб Н.Б. Процесс текстотворения как головной элемент риторики /Н.Б.Голуб. [Электронный ресурс]. //Режим доступа <http://vuzlib.com/content/view/169/84/>.
3. Н.А.Горбачева. Текстотцентрический подход к формированию коммуникативных умений и навыков учащихся [Электронный ресурс] Режим доступа http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp8/Gorbacheva.pdf.
4. Дроздова І.П. Теоретико-методичні засади розвитку українського професійного мовлення студентів вищих навчальних закладів нефілологічного профілю: дис. на здобуття наук. ступеня докт. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання (українська мова)»/ Ірина Петрівна Дроздова. – Херсон.,2011 . – 450 с.
5. Єщенко Т.А. Роль тексту і дискурсу у формуванні професійного мовлення студентів технічних спеціальностей / Т.А.Єщенко// Наукові праці ДОННТУ. Серія «Педагогіка, психологія і соціологія». - № 1(13). - 2013. –с. 1-7.
6. Колесник К.В. Применение лингвокультурологического подхода в обучении новогреческого языка в общеобразовательных учебных заведениях Украины /К.В.Колесник // Наукові записки. Серія «Педагогіка» -2014. - № 1 С. 93-99.
7. Колосовская Е.В. Место дискурсивной практики в образовательной школе. / Евгения Викторовна Колосовская // Филологические науки. Вопросы теории и практики. –Тамбов: Грамота, 2010. - №2 (6). - С.80-85.
8. Костомаров В.Г. Старые мехи и молодое вино. Из наблюдений над русским словоупотреблением конца XX века / В.Г.Костомаров, Н.Д.Бурвилова. –СПб.: Златоуст, 2001. -72 с.
9. Кратасюк Л.М. Інтерактивні методи в навчанні учнів 5-6 класів створювати тексти різних типів. Автореферат дис. канд. пед. наук. 13.00.02/ Людмила Миколаївна Кратасюк. - К., 2011. 24 с.
10. Матвеева Т.В. Функциональные стили аспекте текстовых категорий / Тамара Вячеславовна Матвеева. – Свердловск: Уральский университет, 1990. – 624 с.
11. Мигненко М.А. Формирование лингвокультурологической компетенции в процессе профессиональной подготовки иностранных военнослужащих: дисс. Канд.пед. наук: спец. 13.00.08 / М.А.Мигненко. –Тольятти, 2004. -207 с
12. Перхайло Н. Текстотворча компетентність у світлі інноваційної освітньої парадигми [Електронний ресурс]. Режим доступа http://xn--e1aajfpcds8ay4h.com.ua/files/image/konf%2011/doklad_11_3_2_25.pdf

13. Прохорова О.И. Формирование лингвокультурологической компетенции на занятиях по русскому языку / О.И.Прохорова // Русский язык за рубежом. -№3. - 2001.[Электронный ресурс]/ Режим доступа <http://www.gramota.ru/biblio/magazines/ryzr/rzr2001>
14. Селиванова Е.А. Основы лингвистической теории текста и коммуникации. /Елена Александровна Селиванова// К.Брама. –Изд Вовчок О.Ю., 2004. – 336 с.
15. Суворова С.Л. Феноменология исследования понятий «дискурс» и «педагогический дискурс». / Светлана Леонидовна Суворова// Вестник Южно-Уральского государственного университета. Серия: Образование. Педагогические науки. – Вып.№ 4 (263) . -2012. – С. 84- 87.
16. Туркевич О.В. Особливості використання культурологічних текстів у процесі навчання української мови як іноземної // Оксана Туркевич// Теорія і практика викладання української мови як іноземної. 2008. Вип. 3. - С. 277–280.
17. Ходякова Л. А. Методика интерпритации текста как феномена культуры / Л. А. Ходякова // Ярославский педагогический вестник. – 2011. – № 2. – Т. 2. Психолого-педагогические науки. – С.76–81.
18. Хомаєва А. В. Лінгвокультурологічна компетенція як компонент сучасного навчання англійської мови / А. В. Хомаєва // IX всеукраїнська науково-методична конференція студентів і молодих науковців «Прикладна лінгвістика 2013: проблеми та рішення». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://conference.nuos.edu.ua/catalog/lectureDetail?conferenceId=19967&lectureId=21798>
19. Шиянюк Л. Текст як основа формування риторичної культури студентів-нефілологів / Лариса Шиянюк // Вісник Львів. ун-ту серія філол. 2010. вип. 50. с. 371-377.

Рецензент

Жаровцева Т.Г.– д. пед. н., проф.

Стаття надійшла до редакції 19.05.2015

ТЕКСТОЦЕНТРИЧЕСКИЙ ПОДХОД К РАЗВИТИЮ ВЫРАЗИТЕЛЬНОСТИ РЕЧИ БУДУЩИХ ВОСПИТАТЕЛЕЙ ДОШКОЛЬНЫХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ: ТЕОРИЯ И МЕТОДИКА ОБУЧЕНИЯ

Руденко Юлия Анатольевна

кандидат педагогических наук, доцент кафедры

теории и методики дошкольного образования

ГУ «Южноукраинский национальный педагогический университет

имени К.Д.Ушинского», г. Одесса

rudenkoj@gmail.com

Аннотация. Стаття посвящена методологічному обґрунтуванню целесообразности использования текстоцентрического подхода в развитии выразительности речи будущих воспитателей дошкольных учебных заведений. Автором раскрывается значение ключевых понятий текстоцентрического подхода: культурно значимый профессионально ориентированный текст (КЗПОТ), культурно значимый профессиональный дискурс.

Ключевые слова: текст, культурно значимый профессионально ориентированный текст (КЗПОТ), культурно значимый профессиональный дискурс, развитие выразительности речи будущих воспитателей; профессионально-речевая деятельность будущих воспитателей; текстоцентрический подход; текстотворческая деятельность будущих воспитателей; текстотворческая компетенция будущих воспитателей.

TEXT CENTRIC APPROACH TO THE DEVELOPMENT OF SPEECH, EXPRESSION OF THE FUTURE TUTORS OF PRESCHOOL EDUCATION THEORY AND METHODS OF TEACHING

Yulia A. Rudenko

Ph.D., Associate Professor of the Department of theory and methods of pre-school education Faculty of Ukrainian, State institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky», Odessa
rudenkoj@gmail.com

Abstract. The article is devoted to methodological rationale of the use of text centric approach in the development of speech, expression of future nursery-teachers'. The author reveals the importance of the key concepts of text centric approach: the cultural importance of professionally oriented texts (KSPOT), the cultural significance of a professional discourse.

Keywords: text; CSPOT (culturally significant professionally oriented texts); the cultural significance of professional discourse; development expressive speech of future nursery-teachers'; professional speech activity of future nursery-teachers'; text centric approach; text creative activity of future nursery-teachers'; text creative competence of future nursery-teachers'.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Vorob`ev V.V. Cultural linguistics. Theory and Methods /V.V.Vorob`ev. -M.: Y`zd-vo rosy`jskogo un-ta druzhby narodov, 1997. -332 p.(in Russian).
2. Golub N.B. The process of text creation as the main element of rhetoric /N.B.Golub. [Elektronny`j resurs]. //Rezhy`m dostupu <http://vuzlib.com/content/view/169/84/>. (inUkrainian)
3. N.A.Gorbacheva. Text centric approach to formation of communicative skills of students [Elektronny`j resurs] Rezhy`m dostupu http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vyp8/Gorbacheva.pdf. (in Russian).
4. Drozdova I.P. Theoretical and methodological foundations for the development of Ukrainian professional speech of students of higher educational institutions philological profile: dy`s. na zdobuttya nauk. stupenya dokt. ped. nauk: specz. 13.00.02 «Teoriya i metody`ka navchannya (ukrayins`ka mova)»/ Iry`na Petrivna Drozdova. – Xerson.,2011 . – 450 p. (inUkrainian)
5. Eshhenko T.A. Place text and discourse in the formation of professional speech of students of technical spetsialnostey / T.A.Yeshhenko// Naukovi praci DONNTU. Seriya «Pedagogika, psy`xologiya i sociologiya». - № 1(13). -2013. –p. 1-7. (in Ukrainian)
6. Kolesny`k K.V. Application lingvokulturologicheskogo approach to teaching Modern Greek in secondary schools in Ukraine. - Naukovi zapy`sky` seriya pedagogika -2014 - № 1 - p 93-99. (in Russian).

7. Kolosovskaya E.V. Place discursive practices of the educational school / Evgeny`ya Vy`ktorovna Kolosovskaya // *Fy`lology`chesky`e nauky`. Voprosy teory`y` y` prakty`ky`*. – Tambov: Gramota, 2010. № 2(6). p.80-85. (in Russian).
8. Kostomarov V.G. Old bottles and wine. From the observation of Russian slovoupotrebleniemm the late twentieth century / V.G.Kostomarov, N.D.Burvy`kova. –SPb.: Zlatoust, 2001. -72 p. (in Russian).
9. Kratasyuk L.M. Interactive methods of training of pupils of 5-6 classes to create different types of texts. Avtoreferat dy`s. Kand.. ped. Nauk. 13.00.02/ Lyudmy`la My`kolayivna Kratasyuk. - K., 2011. 24 p. (in Ukrainian)
10. Matveeva T.V. The functional aspect of the text styles Categories / Tamara Vyacheslavovna Matveeva. – Sverdlovsk: Ural`sky`j uny`versy`tet, 1990. – 624 p. (in Russian).
11. My`gnenko M.A. Formation lingvokulturologicheskoy komnetentsii in training foreign troops. Kand..ped nauk: specz. 13.00.08 / M.A.My`gnenko. –Tol`yatty`, 2004. -207 s(in Russian).
12. Perxajlo N. Text creative competence in the perspective of the paradigm of innovation obrazovatelnoy [Elektronny`j resurs]. Rezhy`m dostupu http://xn-e1aajfpcds8ay4h.com.ua/files/image/konf%2011/doklad_11_3_2_25.pdf (in Ukrainian)
13. Proxorova O.Y`. Formation of linguistic culturological komptentsii on employment on Russian language / Proxorova O.Y`. // rus`ky`j yazyk za rubezhom. -#3. -2001. [Yelektronnyj resurs]/ Rezhy`m dostupu <http://www.gramota.ru/biblio/magazines/ryzr/rzr2001> (in Russian).
14. Sely`vanova E.A. Fundamentals of linguistic theory of text and communication /Elena Aleksandrovna Sely`vanova// K.Brama. –Y`zd Vovchok O.Yu., 2004. – 336 p. (inUkrainian)
15. Suvorova S.L. Phenomenology studies the concepts of "discourse" and «pedagogical discourse» / Svetlana Leony`dovna Suvorova// Vestny`k Yuzhno-Ural`s`kogo gosudarstvennogo uny`versy`teta. Sery`ya: Obrazovany`e. Pedagogy`chesky`e nauky`. – Выр.№ 4 (263) . -2012. – p. 84- 87. (in Russian).
16. Turkevych O.V. Features of use of cultural texts in the course of studying Ukrainian as a foreign language. - 2008. Vy`p. 3. osobly`vosti vy`kory`stannya kul`turologichny`x tekstiv u procesi navchannya ukrayins`koyi movy` yak inozemnoyi// Oksana Turkevych p. 277–280. (in Ukrainian)
17. Xodyakova L. A. Methods of interpretation of the text as a cultural phenomenon / L. A. Xodyakova // Yaroslavsky`j pedagogy`chesky`j vesny`k. – 2011. – № 2. – T. 2. Psy`xologopedagogy`chesky`e nauky`. – p.76–81. (in Russian).
18. Xomayeva A. V. Linguistic competence of cultural studies as a component of the modern English language teaching / A. V. Xomayeva // IX vseukrayins`ka naukovo-metody`chna konferenciya studentiv i molody`x naukovciv «Pry`kladna lingvisty`ka 2013: problemy` ta rishennya». [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu:<http://conference.nuos.edu.ua/catalog//lectureDetail?conferenceId=19967&lectureId=21798> (in Ukrainian)
19. Shy`yanyuk L. Text as a basis for the formation of rhetorical culture students-nefilologov. visny`k l`viv. un-tu seriya filol. 2010. vy`p. 50. P. 371-377. Rezhy`m dostupuhttp://www.lnu.edu.ua/faculty/philol/www/visnyk/50_2010/50_2010_shyianiuk.pdf. (in Ukrainian)